

Foglalat: Magyarország és Erdély (jótékonyág; irányczikk: nemzetszilárdítási elvek. II., budapesti napló: a' nemzeti színház új igazgatót nyert, magyar játékszíni krónika, sat.) magyar gazdasági egyesület műtanoszt. határozati, néhány szó az augsburgi közöns. ujság 347. mellékleti cikkére, Tornamegyei közgyűlés (a' fenytő rendszeri munkát megküldetése iránt Kézsmárk 's Eperjes, Krassó, Pest 's t. megye körlevelei, rab-lajstrom, adókvetés, időjárás; Honti közgyűlés (vagyon és személyes bátorság biztosítása, rossz börtönök, hátralevő adó, rabstatistika, Ipolyszabályozás, népnevelés 'sat.) (Törökország (új tisztviselők; nyugpénz-intézetj körüli rendelkezés, 'sat.) Temes megye (az egyházi jövedelmek fölöslege 's háziadónak aránylagos elvállalása megbukott, az illyr mozgalmak miatti sérelem pártoltatik, 'sat.) Csanádmegye (a' türelmi 's g. n. e. vallásuktól sürgetett 7 kr. adó behajtása nem fogadtatik el, megyei körlevelek, 'sat.) Pápa város haladása; hírlapkiadvány; 'sat.) Spanyolország (Barcelona meghódolásának következtvényei; 'sat.) Anglia (parlamentnyitási határidő; 'sat.) Franciaország (Espartero kegyetlensége általányosan gáncsoltatik; 'sat.) Törökország (orosz czár levele a' szultánhoz; maroniták újabb folyamódása, 's a' nagy hatalmak követeinek nyilatkozata ügyökben; 'sat.) Oroszország (a' katonai szolgálat ideje esőkkentetik; a' cserkeszek barátsággal kínáltnak; Legújabb hírek. — Értésítő. — Társalkodónk melléktoldalékul **Széchenyi István gr. levelét közli a' Jelenkor szerkesztőjéhez.**—

Magyarország és Erdély.

Jótékonyág. A' pestbudai hangszegyesület igazgatása alatti nyilvános énekiskola 's illetőleg nemzeti conservatorium alaptökeje szaporítására legújabbán köv. kegyes adományok érkeztek: 1) un. Lonovics József esanapi püsp. 500 fr. p. p. — 2) B. Vay Miklósné 500 fl. p. p. — 3) Batthyány Laj. gr. 500 fl. p. p. — 4) gr. Batthyány Lajosné, szül. Zichy gróné 500 fl. p. p. — 5) gr. Károlyi Györgyné, szül. Zichy Karolina gróné 500 fl. p. p. — Melly hazafiságos adományokért általában, különösen pedig a' két utóbbi nagylelkű hölgynek, a' nevezett intézet gyámolítására számos új részvényes-szerzésben kegyes fáradozásukért is az igazg. választmány czenel legforróbb háláját nyilvánítja. Mátraay Gábor, énekiskolai igazg. által.

Nemzetszilárdítási elvek. II. (Vége). Másik elv, melly fajtánk emeltetése 's nemesbülése iránt korunkban sok tárgyhoz alkalmaztatólag kifejtetett, a' P. Hirlapé. A' nyilvánosság ezen előkelő organuma elszomorodott Széchenyi István gr. fenérintett beszédén, de elszomorodásán én legalább nem csudálkozom, mert az ő magyartitási elve előttem már ismértetes volt. A' P. H. ugyan is, miként újabb számai is mutatják, azt tartja, hogy szeget szeggel: ha sok idegen elem van a' hazában, hozzunk be még többet, legalább fél millió németet évenként, így majd mind magyarrá büvöltetik; ő nem minőséget, hanem csak mennyiséget ohajt. A' sok tárgy közt, 183 's 184k számaiban emel két vezércikket a' nemzetiség ügyében is, 's mivel a' törvényhozásnak e' részben okvetlenül intézkednie kell, ritka határozottsággal kijelöli a' határvonalat, mellyen belül a' törvényjogszerűn mindent, kívül semmit sem parancsolhat. Ezen határvonalat pedig, ugymond, „más nem lehet, mintesupán az: hogy a' közizgatásnak minden ága Magyarországon kivétel nélkül, valamint a' hivatalos közlekedési nyelv a' m. kormánnyal 's a' magyarországi törvényhatóságokkal a' m. korona birtokainak akár melly részéből magyar legyen. Ennél kevesebbet tenni gyávaság, többet parancsolni, zsarnokság; mi reánk nézve mindkettő öngyilkolás volna.“ Az ember azt várta, hogy ezen igen is categoricus határvonalat legalább az állító maga soha át ne lépje; de mennyire kell álmétködnünk, midőn ő még azon cikkben a' magyar nyelvet köznevelésre is kívánja kiterjeszteni, mi a' nyelvre nézve, ha nem nagyobb, minden esetre akkora kör, mekkora a' diplomatikai polcz. Meglehet ugyan, hogy ő azon kimért vonalban benképzélé a' nevelést is, de kérdés: ben fognak e' azt képzelnia' másképp gondolkozók is, ha a' törvény azon szavakra szorítottatnék. A' 184k sz. pedig nem a' törvényre alkalmazólag ugyan, de a' kijelölt zsarnokság ellenében mégis kissé furcsán, felpillantgat a' hölgyek termeibe, 's a' diszkörökben is keresi a' nemzetiség szent szerelmét, mi magában véve a' legnemesebb tettek egyike, 's csak a' kimondott zsarnokság mellett visszás. De tiszszerte visszásabb, ha hozzá a' 183. számban irt kívánat járul, miszerint a' törvény világosan jelentse ki, hogy a' törvényhozás az ország idegen ajku lakosait nyelvüktől megfosztani nemcsak soha nem szándékozott, sőt inkább megisméri, miszerint a' magányélet nyelvviszonyaiba törvény által kényszerítőleg avatkozni jogtalanság volna. Ez mind igaz, de a' javasolt törvény általi kijelentést, én legalább, szükegetlennek, sőt végtelen viszálykodás forrásának tartom. Becsődíteni az idegen elemeket 's biztosítani nemzetiségüket, azt én bizony fajtánk terjesztésének nem tekinthetem. Most a' törvény csak egy nemzetről szól, 's benne csak egy szócska sincs, hola' nyugtalan idegen ajkuak lábaikat megvethetnék, 's mégis mit nem mivelnek? de legyen csak nyelvöknek, a' nemzetiség sarkányezőjének biztosítása kifejezve, ők bizony nem csilapulandak le, sőt népiségből egyenlő jogu nemzetiségre törekvendnek. Mi a' Horvátországra nézve kifejezett ohajtást illeti, ha jogunk van a' latin nyelv helyébe miénket emelni, ugy kétséget nem szenved, miszerint azt a' részekre is diplomatikaivá kell tennünk. Az ausztr. örökös tartományokban, az olaszokat kivéve, mindenütt német az igazgatási nyelv, az angolok, francziák gyarmataikban többnyire sajátukat használják, és a' horvátok Napoleon alatt szinte tapasztalák, ki rendeli el a' diplomatikai nyelvet. Egy igazgatásnak csak egy nyelve lehetvén, — a' 3 gyécskeszámára nem irhatunk külön nyelven törvényeket: azért nyelvüknél elkerülhetlen a' horvátoknak is tudni, 's veszélyesnek vélném, ha ők e' tekintetben 's a' levelezésben csupán egy magyarul tudó jegyző ügyességére 's önkényére bizakodnának, miként a' P. H. javasolja. Horvátországban a' törvénykezési 's tanácskozási nyelv idővel minden esetre lehetne magyar; a' nevelésre nézve azonban másképp áll a' dolog. Annyi tagadhatlan, miszerint a' törvényhozásnak nem annyira az ott lakó nagyobb részt elnémetesült nép közül emelkedő néhány tulheves illir kívánatit, mint inkább azt kellene tekinteni, hogy Horvátország földje hazánk 's alkotmányunk kiegészítő része. — Elég erről ennyi, mert ugyhiszem, hasztalan feszegetjük azt tovább, midőn a' P. H. minden előbbi fejtegetése a' nemzetiség iránt, 203ik száma által irgalmatlanul lesujtatik. Nem ismerünk itt azon lapra, melly pályája kezdetén a' hölgy-germanomania, később a' német vámszövevény 's az augs. Allg. Ztng. hódításai ellen emelt szót; ő itt csudálatosan kezdet fog ezen irántunk legellenséges lappal, melly 350. számában szintén adja List Fridriknek azon cikkét, mellyet a' P. H. 203. száma ajánl. A' mik ebben tervezetnek, nem hittem volna, hogy jó

magyar azokat ohajthatná; de Kossuth úr ellenvéleményét csak a' selyemterjesztés 's repozé nézve jelenti, 's mivel ő lapjába nézeteivel ellenkező cikket nem szokott fölvenni, azért azt töle ajánlott cikknek kell tekintenem. A' híres List szépeket irt a' nemzeti gazdaságról, de önnemzetére nézve hasznosbat ezen egy német folyóiratban megjelent cikkénél nem hiszem, hogy irt volna; ő itt a' magyarságot elől hátul némettel tervezi körül keríteni, a' magyar nemzet 's birodalom önállóságát lassanként megtörni 's így a' földet egész Duna torkolatjáig Németországnak megnyerni. Ez már a' nemzeti gazdaság! Ha egy fajú 's beszédű népek törekszenek egység után, mondhatná valaki: az még csak istenes, de ha valamely nemzet oda is toladodik, hol semmi rokona, hol előbb népét szét kell szórnia, hogy aztán hódíthasson, az már mégis több, mint sok. És K. ur ezt ajánlja a' magyar nemzet figyelmébe! Mit ér az adóelvállalás, az ösiség eltörlése, mit ér minden, ha el kell veszünk! Régen csudálkozám, hogy K. ur a' birhatóságot az idegenekre is minden megszorítás nélkül szeretné kiterjeszteni, mert, ugymond, német elemet nem ártana a' magyar törzsökbe oltani, mintha már nem volna csordultig mindenütt elég. De most kérdeni merem: oltott é már K. ur csak egy fácskát is, 's ha oltott és sikeresen oltott: nem tapasztalá e', miszerint nem a' törzsök, hanem a' beoltott vessző fejlődik ki gyümöleshező fává, az ő rész pedig szolgálgyókérré merül a' földbe? Így kívánja e' tehát fajtánkat porba sujtani? Pedig azt teendi vele, ki az élelmesb 's már kifejlődött németet nyakára esődítendi. List cikkéből ezeket emelem ki: „A' német kivándorlás folyamát nem Északamerikába, hanem az aldunai tartományokba kellene vezetni, de az ut M. országon visz át, 's mig Magyarország testestül lelkestül, egy' nem leend Németországgal, addig sem ott, sem alább nem tehetni semmi sikereset; ha a' Rajna Dunával összeköttetnék, alapja vettetnék meg egy hatalmas német-magyar birodalomnak, mellynek egyik partját az adriai, másikat a' fekete tenger mosná; 's melly német és magyar szellemtől leendne lelkesítve. Magyarország a' török birodalom és egész Levante, egész kelet kulesa Németországra nézve, egyszersmind védbástyája az éjszaki hatalom ellen. Németország évenként fél millió embert fog adhatni M. országnak, 's önnépességét mégis tetemesen szaporíthatja, 's a' németek minden telepe a' termékeny országban 30 évenként kétszeresülni fog; Németország érdekei kívánják a' németektől, hogy a' kivándorlók gyors magyarisítását előmozdítsák.“ Ez utóbbit K. ur jól megjegyezteni kéri, azzal akarván a' magyarok szemeit belesztyelni, hogy azt egy német mondja, kinek szava N. országban nem csekély tekintélyvel bír. Mindegy nekünk, akárki mondja, de jaj azon nemzetnek, melly lépteit vakon az *avros epa* elv szerint intézi! Czáfolni ezeket nem szükség, csupán azt emelem ki tehát, hogy K. ur eleinte csak Horvátországtól akará a' nemzetet megfosztani, 's most már az anyaországot magát is meg akarja osztatni a' németekkel, 's 1791: 10. sarkalatos törvényünk ellenére nemzetünket a' némettől függővé, sőt vele egygyé, azaz keverékké 's nem magyarrá tenni, 's még az ország nevét sem kimélve meg, azt német-magyarrá keresztelni! A' nagy és tudományos német nemzet méltánylást 's tiszteletet érdemel minden embertől, 's csak akkor nem, ha más tulajdonába toladodik; de nekünk magyaroknak szomszédtság 's királyi házunknál fogva is sokkal inkább kell ohajtanunk a' németországgali szövetkezést, mint más akármely nemzetnek. De ha mi baráti jobbunkat nyújtjuk, azért ne kívánjanak a' jámbor németek Prometheus kányájaként osztani testünkben. Az ő hazájok a' nagy világ, de számunkra hazánk szük körén kívül nincsen hely. De mi jognál fogva 's miért osztozunk mi épen a' németekkel, kik különben is olly olvasztó felsőbbiséggel bírnak már köztünk? K. ur haragszik, hogy a' magyar színház üres, mig a' német tömve van, pedig ez igen természetes, mert Pestet többnyire jövevények lakják, kikre a' magyarságot bizony nem kenhetni úgy, miként meszet falra, 's nem is tukmálhatni olly könnyen, mint némellyek hiszik. „Magyarország nem volt, hanem lesz“; bizony szépen lesz, ha így ügyeszkünk! Sőt birodalma kiterjedt már Adriától a' fekete 's fel a' harmadik tengerig; 's pedig azt a' magyar nemzet Németország nélkül terjeszté annyira. Mi tehát oka, hogy mankó nélkül már többé nem járhatunk? Melly nemzet önerejéből nem képes megélni, az készüljön halálra, mert idegenek támogatása hasonlít ügyetlen orvosláshoz, miként azt jelenleg Törökországon látjuk. — Mi a' Világgal egyetértünk Horvátországra nézve, 's örvendünk, hogy e' liztes fondorkodás is egyforma érzelmeket ébreszte bennünk; részemről csak azt nem hiszem, hogy ezekhez fontolgatás kellett volna, mert hiszen bármely állat is felsívít, ha gyilkot emelnek feje fölé. Ki gondolta volna, hogy lesznek magyarok, kik ugyanazon eszközzel, azon gyarmatosítással akarandják hazájukat magyarisítani, mellyel a' mult században annak németesítés olly nagy sikerrel véstetett czeiba? Pedig hogy vannak illy magyarok, azt e' tévely elleni gyakori felszólalásunk, sőt tanusítja a' M. Gazda 98ik száma is, hol a' szerkesztő 's egyesületi előadó Török János ur külföldi utazása rajzában ezek állanak: „A' földművelés rendkívüli kifejtettsége Württembergában a' tulságos birtokfelosztásnak nemcsak természetes, hanem szükséges következtése, mi a' gyarak hozzájárultával idézte elő ama tulnépesedést, melly ártalmas hatásának Amerika lön villám-

hárítója, oda vándorolván a' fölösleg nép, mely pénzével, szorgalmával, mivelt-ségével 's példátlan erkölcsiségével egy némely pusztáját hazánknak néhány év alatt paradicsommá tehetné. A' würt. kormány örömebb látná, ha kivándor-lóinak egy részét hazánk fogadná kebelébe (elhisszük!), mely végre fel is szó-lítottam, hogy a' jobbágyokra 's földmivelési és urbéri viszonyainkra vonatkozó intézkedésekről szóló könyveket és iratokat minélelőbb küldeném meg. A' több rendü hivatala körül fáradszón buzgalma előadó ur érdemeiből én legesekélyebb részt sem akarok levonni, csupán sajnomat nem titkolhatom, hogy T. ur itt a' nagy következményü politikai elvnek nem is vitatásába, hanem egyenes fogatosítá-sába bocsátkozék, pedig a' m. gazd. egyesület csak nem azért küldé őt Stuttgartba, hogy ott a' németeket ide jövetelre buzdítsa, hanem véleményem szerint inkább azon módok kipuhatólása végett, mik által az ottani nép olly gazdasági mivelt-ségre emeltetett. Véleményem szerint azt aligha tapasztalá, hogy az ottani föld-ipar olly gyarmatosításnak volna szüleménye, millyennel hazánkat szeretné rö-g-tön megajándékozni, de a' multkor évlapjaiból sem tudom, hogy a' würtember-giek valaha angolokat, francziákat vagy tán magyarokat hittak volna pusztáik pa-radicsomosztatása végett, sőt T. ur ezt 's a' túlnépesedést maga is a' birtokfelosz-tás és gyáriparnak tulajdonítja; nem lenne é hát czélszerűbb ránk nézve is né-pünknek illyen emeltetése, mint idegenekkel foltoztatása? De T. ur ez által nem is legnagyobb bókot tesz a' magyar népnek: mert állítása mintegy illy értelmü. „magyar! te tehetetlen vagy pusztáid mivelésére, de majd hozok én munkásokat, kik helyetted dolgozzanak 's éljenek.“ És csakugyan nem dolgozik a' nép, ha más végzi kötelességét, a' zsenge népmiveltésnek, miként a' kezdő gyáriparnak, vé-delemre van szüksége. A' kereskedés 's gyáripár többnyire a' németek kezében van, 's már a' földmivélést is ezeknek adjuk át, és örökké mindent tőlök 's ma-gunktól mitse várjunk? Mennyire meggy irántoki tartozásunk, midőn már most is Schlözer hisztóriája 164. lapján ezeket írja: „A' magyarok léteznek még maig-lan, hanem egy csekély, ázsiai vad csordából mivelt európai nemzetté változtat-va. Németek! az a' ti művetek, legyetek büszkéek rá! És ti magyarok! ne fe-ledjétek azt, történeteiteket ne tagadjátok 's legyetek háladatosak hívott vendé-geitek iránt.“ Egyébiránt főtékintetét itt azon igazság érdemel, miszerint ha né-pünket emelni ohajtjuk, ne bizzuk azt az idegenekre, mert a' miveltés nem ragály: akár hány helységet mutathat alföldünk, hol a' német lakja részt szép házak díszítik, míg a' magyarság illy helységekben csak olly viskókban lakik, 's csak úgy miveli földjét, mint a' hol hire sincs a' németnek. Ha tehát célt ohajtunk érni, vegyük ápolás alá a' néptörzsköt magát 's ne gyönyörködünk abban, ha a' rajta élődd parasit-növények virítanak. B. —

Budapesti napló. Nemzeti színházunk ügye megváltozott 's új év kezdetétől Bartay Endre ur igazgatása alatt álland, kiben, mikép alantabb olvas-ható, dicséretes buzgalom van, mellynek legjobb sikert ohajtnak. Előlegezni nem akarjuk a' véleményét ezen új igazgat. eredményiről 's nem is illenek azt ten-nünk, főkép, miután husvétig csak az eddigiek folytatását kell abban tekinte-nünk, mivel új szerződéseket csak akkor fog majd tehetni az új igazgató. Mivel azonban fölállása óta mindig élénk figyelemmel kísértük nemzeti színházunkat, tehát nem lesz fölösleg röviden egy pár eszménket közlünk e' tekintetben, miknek idővel hihetőleg lehetne némi hasznát venni. Színházunk eddig mintegy hatóságilag kormányoztatván, természetesen több egyedet is kénytelen volt tar-tani, kiket magányvállalkozó könnyen nélkülözhet, a' nélkül hogy a' miatt az intézet kezelése csorbulást szenvedne. Némely reductiók e' tekintetben tehát te-temesül csökkenthetik a' költségeket, mellyek eddig aránytalanságban állottak a' jövedelemhez. Ellenben igen tetemesül emelheti a' jövedelmet a' jó játékrénd, mikép azt a' legközelebb mult néhány hét eredménye is eléggé tanúsítja, mert ö-römmel mondhatjuk, hogy egy két hónap óta szép drámai közönségünk van, mi-nővel csak megnyitattasakor dicsekedheték színházunk. E' tekintetben tehát jó választást ajánlunk az új igazgatónak, miben a' buzgó és ügyértő rendezőség ál-tal bizonyosan illőn gyámolítottatni fog. E' figyelemre annyival is inkább leend szük-ség, mivel a' tudóstársaság (majd 50 's tán több általa létre segített szinmű nem adatván még) darab időig nem fog szinműveket fordíttatni, leginkább azon tekintetből, miszerint a' színház országos lökealappal van ellátva, mely kedve-zésnek a' magyar tud. Akademia még eddig nem örövendhet. Így tehát igen ajánl-ható, hogy az igazgatóság egy pár jó fordítót törekedjék szerezni, kik illő díjért folyvást jeles ujdonságokkal látnák el a' színházat, megjegyvezén itt, hogy a' jót soha nem fizetjük drágán, a' rossz ellenben még akkor is drága, ha ingyen kapjuk, mert rossz művekkel az intézet hitelét kockáztatjuk. E' tekintetben ta-lán még az sem lenne fölösleg, ha az új, akár fordított, akár eredeti szinmű-vek, ezentul is bírálatra adatnának az akademiájatekészeni választmányának, melly-nek tagjai közül az illető műbírák hihetőleg ezentul is az ügy iránti buzgalomból is szívesen megteendik azt, mit eddig kötelességből teljesítettek. Végre még az eredeti szinművekről egy pár szót. Eddig mindig azt tapasztaltuk, hogy a' kö-zönség csakugyan viseltetik némi buzdító részvéttel ezek iránt, ellenben a' volt igazgatóság, talán országos állása tekintetéből, kevés gondot fordíta ez ügyre, mert annak kihirdetése, hogy az író ennyimeg ennyi jövedelem-osztalékban fog részesülni, e' tekintetben még nem elég az üdvösségre. Mi magyarok igen sze-retjük a' nógatóst, 's ezen eredeti büntől a' drámaírók sem mentek. Az igazga-tó tehát csak saját ügyét mozdítandja elő, ha néha néha azon íróknak, kikről elő-adható szinműveket reméll nyerhetni, egy pár jó szót ad, mi bizonyosan na-gyobb buzdításul szolgál, azon valóban meglehetősen csekély jutalomnál, mellyet eddig eredeti művek után nemzeti színházunktól várhattunk. Nálunk olly kevés a' drámaíró, hogy bizonyosan nem fogártani, ha jó magyar közmondás-sal élve, tyukkal és kalácsossal jár azok körül az igazgatóság, kik már némi jelét adák annak, hogy egy kis hivatásuk van drámaírói pályára. Ezeket röviden érint-vén, csak azt akarjuk még ezuttal kijelenteni, mikint ezentul még nagyobb fi-gyelemmel fogjuk színházi ügyeinket kísérni, mert magányvállalkozókra levén sorsa bizva, a' nyilvánosság minden közlőnye kettőztetett figyelemmel tartozik annak kezelése fölött ellenörködni. — Az „Orvosi tár“ jövő évben hetenkint más-fél iven fog megjelenni, 's bővitve leend minden közegészséget 's az orvosi rendet illető legf. határozatok 's rendeletek hivatalos közlésivel, miáltal minden orvos-

ra nézve nélkülözhetlenné válik. Ára postán félévre 4 pgő forint. — A' pesti né-met Tageblatt szerkesztéséről Saphir Zs. lemondott, az új szerkesztő még nincs megnevezve; ohajtható, hogy nemzetiségünk mellett jobban buzogjon, mint e-lődje. — Széchenyi István gróf akademia-közülési beszéde ma holnap sajtó alól kikerül. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 16kán adaték „Senneterre maquisnö“ vigj. 4 felv.; 17k. Markovicsné jutalmul bérszünettel „Batori Mária“ 18dikán „Nagyidai cigányok“ néprege 3 felvonásban Szzigligetitől; 19dikén „Ancalamai bíró“ vigj. 5 felv.; 20k. „Bájtal“ dalj. 2 felv.; 21én László jutalmára bérszünet-tel másodsor „Hiszen csak tréfa!“ dráma 5 felv.; e' jeles szinműnek, valamint először, ugy most is igen kedvező hatása volt. 22iktől 26ig a' karácsonyi ün-nepek miatt zárva marad a' színház. —

A' magyar gazdasági egyes. műtani szakosztálya
f. é. nov. 8d. napjára határozatott 's ujságlapokban is kihirdetett ülését némely közbejött akadályok miatt ugyanezen hónap 11d. 's folytatásul 14d. napjaira le-vén kénytelen halasztani, ezeknek megérkezével: 1) Olvastattak több honi czu-korgyár - tulajdonos válaszaí azon megérkező levélre, mellyben fel valának szó-lítva, hogy a' tervezett magyar czukorgyár-egyesületbe lépni szí-veskednének. Az előadott válaszokból örömmel értesült a' szakosztály némely tisztelt hazafiak részvételéről, mellyel a' honi czukorgyártás ügyében a' kívánt adatokat közölték; valamint arról is, hogy némelyek csupán azon okból nem nyi-latkozták ki a' tervezett egyesülethezi járulásukat, mert a' fölözölítást oda magyarálták, mintha a' többször említett magyar czukorgyár egyesületnek cél-jaul a' pesti finomító-gyár ujonnan fölözlesztése volt volna kitűzve; holott az e' vál-lalattól egészen függetlenül 's csupán a' végre volt javasolva, hogy tagjai a' m. gazdasági egyes. védszárnyai alatt 's műtani szakosztályának kebelében évenkint egyszer, vagy a' körülményekhez képest többször egybegyűlve, répa-czuko-gyártás körüli tapasztalásaikat 's észrevételeiket kölcsönösen kicserélhessék 's kö-zös ügyöket és érdekeiket a' közbejöhethető akadályok ellen összevetett vállak-cal ótalmazzák, és elősegítsék. Miután tehát a' személyesen megjelent honi czu-korgyár-tulajdonosok egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy ezen egyesületben sa-ját érdekeiknél fogva is örömmel részt veendnek, a' magyar czukorgyár-egyesület alakultnak mondatott ki 's felhatalmaztatott, hogy szabályokat ma-ga alkothasson magának, mellynek alapjaul a' közgyűlés jóváhagyása fejében kö-vetkező pontok állapítottak meg: a) A' magyar czukorgyár-egyesületnek, mint fentebb érintetett, célja: hogy annak tagjai egymást a' czukorgyártás körében kölcsönösen értesítvén közös érdekeiket az előgördülhető akadályok ellen össze-vetett vállakkal védjék, 's lehetőleg elősegítsék. b) Tagjai csupán honi czuko-gyárosok lehetnek, kik azonban, ha netán a' magyar gazdasági egyesületnek még nem volnának tagjai, magokat annak szabályi szerint ollyanokká felvétetni kötele-sek. c) A' magyar czukorgyár-egyesület ugy tekintetik, mit a' magyar gazda-sági egyesület műtani szakosztályának fiókja, mellyel munkálkodásának eredmé-nyeit mindenkor közölheti, 's attól elvrokoni tárgyakban felvilágosítást, sőt pár-toló segélyt is igényelhet; azonban ha érdeke ugy kívánná, az anya-egyesület előleges jóváhagyásának kieszközölése előtt is vögrehajthatja határozatait, szóval amattól függetlenül is működhetik. Ennél fogva d) Elnököt és jegyzőt saját tag-jai sorából maga fog választatni. — II. Minél súlyosbakkal találta ezen szakosz-tály az utóbbi üléseiben kifejtett elvek 's nézetek nyomdokin azon akadályokat, mellyek a' pesti czukorfinomító gyár fölözlesztésének ellentállanak, annál nagyobb örömmel értesült: mikép r. tag Mayer Ignác ur közbenjártára részvényalá-ítás utján egy új társaság alakul, melly a' pesti finomító gyárban, vagy ha en-nek épületeit illő áron nem fogná meg vehetni, Ujpesten, minden esetre olcsób-ban megszerezhető telken, 's ujból emelendő gyárban is kész finomítani, és pe-dig vagy csupán honi répaczukorlisztet vagy külföldi nádczukorlisztel vegyest, avagy ha a' körülmények egyébkint nem engednek, egyedül gyarmati. Mihelyt a' még hátralevő részvények fődözve lesznek, a' részvény-aláírók egybe fognak hivatni, 's a' szabályterv megállapítása után magát a' társaság függetlenül mind a' gazdasági mind a' czukorgyár-egyesülettől alkultnak nyilatkoztatandja. — III. Minthogy azon rendes tagok, kik ezen szakosztály javaslatára az egyesület mult nyári nagy gyűléséből egy központi gazdasági műszer-raktár megnyitása ü-gyében valának megbízva, nem jelenhetének meg, azokhoz a' szakosztály több tagot nevezett ki, hogy e' naponkint érezhetőbb hiány fődözéséről gondoskod-janak. — IV. — Kiesling testvérek mutatóványul pozsonyi czukorgyárúkból egy süveg meliszszel, Mayer és Adamich urak pedig a' csepini gyárból fejér can-diszszal kedveskedének, melly két rendbeli mutatóvány kedvesen fogadtatva köz-tetszést aratott 's a' gyümölcskiállítás alkalmakor is kitünő fejérségével és szilárd-ságával mindenkinek magára vonta figyelmét. V. Szönyegre került a' cséplőgé-pek ügye is, mellyről a' legközelebbi alkalommal bővebben. Kelt Pesten a' magy. gazd. egyes. mű- és géptani szakosztályának f. e. novemberben tartatott üléséből. Kacsics Lajos, szakosztályi jegyző.

Néhány szó az augsburgi közönséges ujság 347. mellékletére. — Midőn idegen lapok 's röpiratokban, idegenektől, ha-zánkat tárgyazó ferdeségeket olvasunk, ezeket szánandó mosolylyal rójuk a' tudat-lanság rovására: de midőn honf. aink, a' külföld előtt, rólunk 's állásunkról balhíreket 's áldogokat valókkint állítanak, illy 's hasonló tényt legszélidobb néven is rosszak-ratnak bélyegezhetünk. A' főlebb említett lapmellékletben egy honi haris szóla meg, 's miután a' magyar tud. társaság munkálatai megomlitésn igen tökéletlenül keresz-tül ugrál, neki vág Széchenyi gr. idei közülésen tartott beszédének. Elmondja ezen magyar-német búles: „mikép több événél, mióta Széchenyi az igaz közélet megalapítani tulbuzgól iparkozszik, de bizonynyal nem sikerülend a' főaristokratát tervére bírni, melly ösztönszerűleg oligarcha hűbéri elvein 's kizáró kiváltságin még folyvást szilárdul esűggve egyfelől a' liberalis köznemességnek, másfelől a' kormány előhaladó irányának homlokegyenest ellenszegül. Azonban milly viszhang nélkül maradt már régóta Széchenyi gr. ezen igyekezete, olly rosszalva vette a' közönség azt, mit a' gróf, jelen esetben a' szláv mozgalmakról mondott.“ A' panszlavismus-ról beszédjébe esavarja ezen jó ur, mikép bizonyosak lehetünk, hogy a' jövő ország-gyűlés a' nemzeti nyelv tárgyában ügydöntő lépést teend, 's azt Kossuth javaslatá szerint (v. hogy jobban megérthessük, nach Kossuths Vorschlag) tökéletesen 's egészen diplomat. 's iskolai nyelvnek fogja nyilvánítani. Barátságosan kérjük most már ezen édes honunkat német szállításokkal elborítani akaró elvek rokonától: mi-kép lehet egy éves igyekezet sikertelenségét már régóta tapasztalni? Kivált ott, hol annyi érdek, olly különféle szempontok összhangzásba hozatala 's kiegyenlítése fölté-

tez valamely vállalatot? vagy hol szegült ellen a fő-aristokratia a kormány előhaladó lépteinek? mutasson igen tisztán az értekező ur csak egyetlen tényt vagy adatot! 's ugyan mi ez a liberalis köznemesség? nemde az, mely jog- 's tán birtokgyenlőséget követel? mely igen szépen tud beszélni, de tenni nem; mely vélemény- és sajtószabadság mellett tüzeskedik, mit azonban csak saját részére szeretne. Már így nagyon természetes, ha a fő-aristokratia ellenszegül. Ugyan mondja meg édes német értekező ur: ha egy szegény családja, kit, teszem, balsors ért, önhöz folyamodnék (ha t. i. ön birtokos és gazdag) 's az annyiszor hirdetett természeti, egyenlőségi jogokra hivatkozva, osztályra szólítaná kegyedet föl, mit teendene? kélelem, hogy osztályos atyáknak megismerné. Vagy a liberalis köznemesség tán az ellenzékét érti? ez nem lehet, mert akkor nem tisztelhető vala meg a fő-aristokrátiát a kegyelméből nyert szép helyzettel! egyébiránt úgy látszik, nincs értekező urnak tiszta fogalma nemességünknek a fő-aristokrátiához viszonyáról 's nem tudja mikép hazánkban az erő ez utóbbiak kezei közt van. Kérdem már most: okosság é, józan politika é: nekünk szájhősöknek, kik legjobb akaratunk mellett még mint képviselők sem tehetünk semmit magunktól, idomtalan okoskodással, leczkéső szerepet játszva ellenünk ingerelni az erőt; holott ha úgy hevenyében neki nem rugtatunk valamely dolognak, hanem előbb higgadt vérrel kiszemejük a bibejét, még lehetlennek látszók is valósulnak, avagy nem tudja ön, hogy okkal móddal az oroszánt is megselezdithetni. Lássá ön! német létére feledé a „kommt Zeit“, kommt Rath“ példaszót, vagy nem tudja: mit csinál a gólya. *) Német-magyar értekezőnk hisztóriai jártasságának igen nagy jelét adja: hogy nyelvünk Kossuth javaslata után 'stb. Ugyanugye? a holdbul hullott alá Magyarország földjére az értekező ur, hogy e' haza eseményit emyire sem ismeré. És ha politikai suródásoktól elragadtatott, v. a' német Journ. mezőn tarlózásba merült, miért bocsátkozik hisztória-torzításba? mi szerény 's mértő emberhez nem illik. Bizony b zony nem így készítik a' hisztóriát. Lássá édes ur, a' hazai nyelv diplomatik. polczra emelésének szelleme, hogy régiebb időt ne említsék, már 1792ben is mutatkozott ***) vagy tán az 1839's 40ki hongyúti eseményeit kegyed nem hallá? iskolai nyelvnek pedig hely. hitű főiskoláinkban már rég óta (de nem egy éve) használatik. Egyébiránt mi sokkal szilárdabb jelleműnek hisszük a' p. Hirlap érdemes szerkesztőjét, hogysem feltehetnők róla, mikép az illy alaptalan mendemondán épült silány bizelgással kedvékereshetni, vagy az efféle frivolaaurán ne boszankodnék. Bizony bizony, még egyszer mondom, nem így készítik a' hisztóriát! Mondja továbbá ezen német ember, hogy Széchenyi gr., mint a' p. Hirlap megmutatá (?) (tán csak állítá) az egész nemzetét elszigetelten, magát ennek ellenszég, mi a' gr. gentilitása tekintetéből sajnálatos: hogy akademiái beszédjét nem egészen erőbogyottságnak tulajdoníthatni, 's a' nemzet méltánytalan lenne, ha jó indulatját tőle ezen lépésért megvonná!! Ezen galima hiászra 's azon fölebbi éretlen eszevésre, hogy a' közönség rosztala a' gróf beszédét, mint löport sem szagolt hegyke ujonczesata-ed zett győztes hős elleni szájkodására, nem tudja az ember szánozkodásból, vagy boszankodásból nevesse. 'S újra kérdem német tudósunkat: nem volt jelen az akademiái közülésen, hogy nem hallotta a' zajos „éljen“t, mely a' gróf előadását több ízben félben szaggatá 's kövele! vagy tán ön és comp. a' nemzet? 's az faj, hogy míg önk jere miadot csapnak álmatlan éjeik fölött, a' gróf addig t e s z. Kezettek rég hirdetnek illyesmit 's hasonlót a' gyófrul, 's a' közönség tette nyomban megezáfolja a' hamis prófétákat. Irjon a' gróf valamit, egy pár hét alatt elkapkodják 's hallják meg, hogy a' gróf e' vagy ama gyűlésen megjelenik vagy beszél, tolu a' közönség; 's ha baj van itt v. amott, sopánykodva folyamodnak a' grórhoz; ez tény, uraim, tény, 's hatalmas bármí faklyás zenei demonstrationát! ugyan, a' nemzet szerelmére kélelem kegyeteket, tegyenek már egyszer valamit a' sok szósztárság helyett, csak szótval v. ezeredrésnyit mint a' gr. tett? vagy ha tettek, mutassák hogy hol és mit? különben kegyetek virágos szónoklatú gyáva irigységnek kénytelen minden józan fő tulajdonítani. De hisz könnyebb ezirán beszélni úgy é mint tenni? 's ez faj 's ez keserít. Kisirván magát német emberünk a' gróf fölött, neki kerül a' társaság útoknokának is, ad notam p. Hirlap 201. szám, hogy miért merde Dessewffy Aurel gróf politikai életét érinteni? az igaz hogy ez rettenetes bűn; de miért? mert a' b. e. gr. nem a' német tudós és comp. vakhive volt, mi halott volna, ép ny nem vonatnék kérdőre a' tioknok, mint B. Farkas Sándorét nem, kinek szinte politikai életét is felhozta. Biz édes német tudós ur, turpiter prodidit animi conscientiam! — Van még egy furcsa ezen jó ember értekezésében; az t. i. hogy ő 's comp. kifogyván a' magyar dolgok magyar tiradójából, álmatlan éjeik gyümölcsét német lére fojtva fogják árulni a' német közönségnek. Ujabb bizonyága ez annak, mikép ezen jó urak, minden erőködésök daczára sem tudnak annyit lendíteni, hogy a' külföld figyelmét magokra vonják; olly eszközről kell hát gondoskodniok, miszerint egymást német atyjokfiat előt kölcsönösen földiesérhessék. Ha ez nem nemzet-sértés, ugy nincs bűn, mit méltányosan annak nevezhetni; annyival inkább, mivel ezen mostani, hazai dolgokban járatlan v. elfogult és szenvedélyes német tudós értekezéséből következtetve, majd beszélgetnek dolgok, mikről nem is álmodhatnak, bezeg majd lesz hisztória-torzítás. És ha önöknek a' nemzet becsülete valóban szívükön fekszik, ha tetteik rugója nem hitvány kérdés, nem olthatlan diesszomj 's megfékezhetetlen hiúság, ugyan, a' nemzet szerelmére kényszeritem, hogy a' hazai jóllét 's virágzására vezető ezer meg ezer ösvény közül egyet csak egyetlenegy tőkéletesítsenek, 's összeveteti vállakkal, tetteg doigozván e' hon nagygyálételén — hol, igaz, tette van szükség, 's ezt jól megjegyezzük — megfogják látni, hogy a' külföld önként fordítja ránk szeméit, szorul ránk, 's keres föl bennünket, 's oka leend nyelvünket elsajátítani; mit kegyetek nemzetellenes vállalata nem igen mozdít elő. 'S illy emberek mernek aztán nemzetiségről beszélni?! —rg.—

Tornamegyei közgyűlés. — Vége. — Torna vármegyének mult levelemben említett közgyűlésén későbbben előfordult tárgyak felől, mennyiben a' törvénykezések másod hetebentörvényszékek alatt is tartatni szokott utónapi gyűlésen, jelen nem leheték, most csak hiányos közlést tehetvén, ezért bocsánatot kérek; csupán azokat érinthetvén, mellyek még jelenlétemben kerültek elő, jelesen Torontál a' büntető rendszer tárgybani orsz. választ. munkálatát országgyűlés előtt a' megyékkel közöltetni kívánván, 's ennek eszközzésre összemunkálást kérvén, ámbár némelyek azt a' már közelgő országgyűlés, és a' munkálatnak még befejezve nem léte miatt lehetők nem láták, mindazáltal mivel illy fontos tárgyban a' hatóságok véleménye megértése nélkül törvényt hozni csakugyan nem lehet, bármily későn is, azokat közöltetni kérjük; ugyan Torontálnak az országgyűlési naplónak gyorsírók által iszerkesztése tárgyában érkezett felszólítása, e' tárgybani korább határozatunk értelmében pártoltatni határozatott; de Kézsmárk és Eperjes királyi városoknak azon kérelme, hogy mivel a' szabad királyi városoknak törvényhozásbai befolyása hihetőleg fő tárgya lesz a' közelebbi országgyűlésnek, tehát követeiknek az egész polgárság által leendő választatása és utasításoknak is a' szerinti adhatása felől intézkedés iránti felírásaik pártoltatását kéri; a' mennyiben minden illy lényeges és igazán sarkalatos alkotványi kérdésben egyedül törvényhozási uton intézkedhetni csak, de más részről e' tárgy az egész országgyűlés elrendezésével választatlan kapcsolatban áll, a' javasolt rövid utoni intézkedés nem találtatott

alkotványszerűnek 's így eszközzendőnek; Krassónak a' bányász-törv. szék német közlései miatt emelt sérelme országgyűlésen pártoltatni fog; Tolnának pedig a' felemelt postabér és német nyelvre fordított tértvények 's bélyegzés miatt hozzánk érkezett felszólítására megiratik, miképen mi erre nézve már intézkedtünk, az új postabér-jegyzéknek a' régiveli összehasonlítására választmányt isküldvén ki; de ez is, mint minden választmányhoz utasított, tárgyalamint egyebütt, ugy nálunk is édes nyugalomban pihennek, — mig majd a' körörmre égés fel nem riasztja; Pestnek a' hangász-egyesület pártoltatása iránti felszólítására, a' közönségnek ajánlás-tételre felhívása határozattek; — a' pesti reformált főiskolára alulirt által 10 pengő forint gyűjtetvén, beadatott; — Zsarnay László családai viszonyainak, atya és testvére elhaltukkal lett változása miatt, eskütti hivatalról leköszönt 's így már most a' tiszti karbul első alispán főjegyző 's két rendszerinti eskütti hiányzik, de már tavaszig, mikor a' tisztválasztás tartása főispánunk által megígértetett, e' helyek is betöltetlen maradnak. A' megyébe rendeltetett Ferdinand huszárok ezredese azon elrendeltetést magyar levélben jelentvén, későbbben pedig az alispáni hivatalhoz német levelet intézvén, ez általa visszautasított, 's arra aztán ismét magyar szerkezetű érkezett; de a' gyűlések utónapján ufolag azon magyar ezred kormányátul német tudósítás küldetvén, 's a' megyének bemutatattván, ezfelbontatlanul visszautasított 's valamint az ezredesnek e' megye a' részbeni határozata elnökileg megküldetni, ugy a' nm. htan. által a' törvény megtartására utasítottatni határozatott; a' hús ára egy krajczárral feljebb, tehát 9 és 10 krajczárra emeltetett. Rablajstromunkra ismét sok észrevétel tétetvén, küült, hogy némely rabnak elítélési adata korábbi vala behozatásánál, az ügyési hivatal tehát annak figyelmes szerkesztésére utasított; — a' fenyítő perek közül több felvétetvén, nevezetes mennyiségű vádlottak nyertek ítéletet, de némely perek a' bennök találtatott hiányok miatt most is visszautasítottak. — Az adó-kivetés és adóbeszámítás nálunk is e' gyűlések alatt ment véghez, a' mikor irtózva tapasztaltuk a' nagy tömeg adóbeli hátralevő tartozást, mely adózóinkat terheli, 's összesen 29,024 fr. 56¹⁰/₁₀₀ krt teszen pengőben, és így a' hadi adónak 3 évi összegénél többet; mellynek behajtása eddig is minden lehető kiméletesb módon próbáltatott, de az általános elszegényülés, a' pálinka szerfölötti élvezése, kereset-hiány, kivált pedig a' pénzütség miatt, kevés sikerrel, minthogy a' most bőven termett 's igen örömet adandott bor sem kél; tehát már szigorubb módok is fognak használatni. — A' tél nálunk most kezd beállani, harmadnap óta levén a' föld megfagyva, addig a' sár feneketlen, 's még a' töltéseken is felvágatott 's nagy vala; a' burgonyával többen elkészvén, mult héten is ásatták; — hó még nem esett, tartós, — 's ez, kivált juhok gazdáinkra jól esik, mert takarmány igen szűken van, 's felette áros. Lovász Miklós. —

Honti közgyűlés. (Vége). Hont decemb. 20án. A' mult hó 21én kezdett 's folytatva tartott közgyűlésünk színe előtt több a' nm. ht. bölcs intézkedést megkívánó tárgy fordult elő, és ezek közt 1) megyénknek a' nm. h. tanács-hoz intézett abbéli kérelme, mellynél fogva még egy rendszeres irnok fizetésének megengedtetése kéretik. 2) A' személyes és vagyonbeli batorlét biztosítása végett (melly az illető főbíró jelentése szerint a' bozói járásban annyira veszélyeztetve van, hogy adózóink rövid idő alatt 9000 fra menő kárt szenvedni kénytelenítettek) rabló-üző katona csapatot, vagy más a' honi pénztár költségén történendő czélszerű intézkedéseket kértünk, az annyira szükséges börtönök építhetése engedelmét is sürgetvén, mellyek hiányáról csak az kételkedhetik, ki a' raboknak megyénkben növekedett számát hibás tömlőczöztetési rendszerünknek nem tulajdonítja, mert ha amugy — mirifico modo — (mi az idén 3 szökevény katonának sikerült) a' börtönzött a' kapufától búcsút nem vehet, — bizonyosan az erőkölesiséget veszélyeztetőbb elvekkal vetendi magát a' gonoszság és romlottság karjaiba, — mint bebörtönöztetése előtt. — Ezeket követé a' nm. h. t. 3r. intézvénye, mellyek elseje, a' Selmechhez közel lakó zsidókat lakhelyeiktől megfosztatni parancsolta, de a' zsidóknak az 1791ki 38ik és 1840ki 29. törv. czikk értelmében eddigi lakhelyök meghagyatott, azon 2ik intézvény — mellyben bizonyos selmechi lakosok ellen lefolyt perben ítéletfelfüggesztő parancs adatik, a' Rk. azon határozatát idézé elő, mellynél folyvást az eljáró bíró végbehajtás folytatására utasítottatik. — Továbbá az adó h á t r a m a r a d á s a miatt helységenként véleményt adni kívánó h. t. intézvény következtében pedig fölterjesztetni rendeltetett: hogy szegény népünk nemcsak folyó évi adóját megfizette, hanem a' hátramaradásokbul is vagy tízezer ftot lerótt, — igen a' nép ezt mind fizette, 's e' mellett még élnie is kelle. — Az ideiházi és így némileg a' kényelminket megváltó adó, mellynek közös elvállalásatul függ, hogy Hazánk a' bekövetkezendő zivatarnak kéttős és biztosított nemzeti erővel nézhessen elibe, 44234 ftot tesz, mely összeg noha kevesebb a' valyainál, még is elég az ipar és szorgalom-süllyedés előidézésére, mert az említett összeghez még a' hátramaradásoknak 10zed részenkinti nyomasztó behajtása is járul. — Adja Isten hogy egy év mulva ez adó ne csak a' népet igazságtalanul terhelje, hanem hogy a' szabadtékos osztályokat is aránylag érdeemesítse a' honpolgár dícső hivatására, mert valamint csak így lehet e' Hon nagy és szabad, — úgy — csak akkor érdemlendi az ég áldását teljes mértékben. — Adózóinknak közös költségeken történt gyógyszerkezeli orvosoltatásuk eltörlesztetett. — Törvényszékünk előtt — melly a' polgári és fenyítő perek halmazának hamarabb átvizsgálása végett többnyire két tanácsban ült össze, erkölcsöt 's egészséget rontó börtönök zugaiban létező 58 léleknek erkölcsi léte — vagy nem léte forgott kérdésben, — és a' kimondott ítéletek után minden kebelben — melly a' honti nép jámborságáról és szelidségéről meg vala győződve — bánatos sohaj emelkedett, mert rabjaink száma növekedését méltán tulajdoníthatni a' nehéz (tán még a' török háboruban szerzett) nem békóknak, de lánczoknak: — mellyekkel a' vádlott azonnal minden vétekkülönbség nélkül ékesítettik; és sok más oknak mellyekre mivel bokros pipafüstünk azt szokta felelni: — megérdemi miért lopott? — én is csak azt írom, hogy csak e' törvényszaki 58 rab 14 nő — és 44 férfiból áll, — köztök pedig 6 gyermekgyilkos, 1 ipagyilkos, 5 gyujtogató, 3 haramia, 5 pinczetörő, 1 méhtolvaj, 25 más rendű tolvaj, 5 verekedő, 2 tébolyodott és 3 utilevel nélkül csavargó egyed van — kik közül 16 elítélte, 4 pör alatt van;

*] Kisfaludy Károly szeszélyes beszéde.
**] Acta Comit. anni 1792. pag. 67.

— a többi pedig rövid uton amúgy more patrio, néhányat kivéve kiporoltatván ad lares patrios bocsátott. — Dec. 16án ismét alkotmányunkat üllő ünnepe — mert Gyürky Sándor volt hadi főadószedőnknek hivatalátul gyöngékedő egészség miatt történt elbucszása következtében alkalom nyílt e' megye Rk egy férfit — kit érdemei szilárd és jellemdús önállása köz tiszteletbe helyeztetek a' megürült hivatal utótlérésében elősegiteni — és így lön: mert miután szeretett elnökünk által Majláth Lajos, Laszkary Lajos és Sántha Ágoston névjegyzőke, a' nevezetegyedek kívánságához képest az érintett hivatal elnyerése végett felolvastatott, a' Rk kebelökben örökre élendő Majláth Lajost kívánták annál is inkább főisp. ő exc. e-leibe kinevezés végett egyedül fölterjeszteni, — minthogy e' megye szeretett édes atyját ő exc. abbeli gyöngéd érzése, mellynélfogvást legkisebb gyanutól is távol akart lenni, már többször arra vezérlé, hogy e' hon iránti érdemekkel koszorúzott rokonai kinevezését a' szemmel látható többség ellenére szavazattal kívánta eldöntetni — és az egyedüli fölterjesztés ezen okoknak — nem pedig amaz inceselkedő machinatióknak vala szüleménye, mintha mi a' főispáni jogokat csorbítani akarnók; — melly előterjesztés az ezt szülő okokkal és az érintett két más érdemes férfinak főisp. ő excell. további kegyeibe ajánlásunkkal együtt, kik utóbb az előterjesztettel még csak vetélkedni sem akartak — azonnal sürgöny által eszközöltetett: élénkebb vitát támasztott a' gazdasági elveknél annyira ohajtott Ipoly-szabályozás, mert némellyek azt eszközteni akarták is, nem is, mások ismét a' szabályozást károsnak izzadtak bizonyítani; — de végre győzvé az ipart előmozdítani kívánó többség, végzésé lön, hogy valamint az Ipoly ügy idővel a' kisebb folyók is szabályoztatni fognak, és pedig akkép: hogy a' költségeket az Ipoly közeliben lakó nemesség fizesse, de a' munkát minden kivétel nélkül az adózó viselje, és miért viseli az adózó akkor a' terhet, mikor a' vele haszonban vagy kárban épen úgy részesülő nemes nem dolgozik — annak oka: mert paraszti.

Továbbá Pozsony városnak az országgyűlési szállások fizetésit sürgető levele Szatmár és Eperjes városok a' nekik adandó szavazásjog miatt hozzánk intézett leveleivel együtt választmányi refugiumra (menedékre) bizattak, továbbá valamint Arad és Pozsega 10 évi rablajstromukat velünk közlő levelei tudomásul vétettek, úgy Nógrádnak korán elhunyt alispánjok „hivatalos jelentés:” czimű munkáját nekünk átküldő levele is, a' jeles munka pedig levéltárunkba tétetni rendeltetett, olly határozattal: hogy azt bárki olvasás végett kivehesse. Varasdnak az illyr mozgalmak ellen nyilatkozó levele örömmézzel fogadtatott, kár hogy az alkotmányos élet holt nyelven tolmácsoltatott; 's végre a' népnevelés szent ügye került szőnyegre, mellyben munkálkodó választmány K. A. táblabíró elnöklete alatt ki 100 fital szaporitá a' népnevelési pénzöszevet, már többször öszszelűt: „Adja az ég hogy a' nemzetügye legtöbb csiráját magában rejti szent kötelességű törekvés hivatásának hathatósan megfeleljen, minket pedig meentsen meg az előítéletek sötét szellemétül „hogy a' nép feje felett pálcát ne törjünk” és ekkép önkényes pórázára ne kössük — mert szépen hangzanak e' szavak „patres Patriae.”

Horváth Miklós.

Torontáli közgyűlés. *** Torontálból dec. 15én. — Folyó hó 5én a' mélt. főispán elnöksége alatt közgyűlésünk kezdődött, 's eltartott tegnapelőttig. Nevezetesb eseményei e' gyűlésnek következők: A' megürült főjegyzői hivatalra eddigi első aljegyző zombori Rónay Móríc, első aljegyzővé eddigi második aljegyző polányi Szabó Sándor, másod-aljegyzőül Termatsits Rudolf 's tiszteletbeli aljegyzőkké Rónay Lajos 's Dániel Pál, továbbá a' jelen alkalommal hivataláról lemondott Ladányi György számvevő helyébe, a' török becsei járás egyik esküttje szamosujvár-németi Dániel Tódor, ennek helyébe Bobor György, tiszteletbeli esküttje Bunyevázt Henrik 's tiszteletbeli főorvossá Roth Albert nevezettek ki, kik is a' szokott eskü-létel után hivatalaikba iktattattak. — A' gyűlés első napján az elaggott tisztviselők nyugalmazására összeállott társaság is ülést tartott, eredménye az: hogy boldogult főjegyző Nagy Jánosnak hitvese, 's a' leköszönt számvevő Ladányi György fejénkint 200 pfnyi évdijjal nyugalmaztattak. (E' tárgyról jövő alkalommal).

Temesi közgyűlés. Temesvárott decemb. 17én. — Rendszeres közgyűlésünk folyó hó 12kén, eddig még közgyűlésinkben soha olly nagy számmal meg nem jelent nemesség előtt, első alispáni elnöklet alatt vevő kezdetét, 's ha az olly számos nemességet a' hon iránti lángolás 's politikai meggyőződés tiszta hevülete idézi teremünkbe, bármelly párthoz vagy szinezethez tartozó honfi kebelét örömmézzet sugározza keresztül a' számos nemesség látásán; de ez Temesben ez utólsó közgyűlésünkben nem így vala! — A' nemesség bár mivel, bár értelmes, még is nem saját ösztönéből jelent meg, hanem mint a' közönségben szárnyaló hír, 's ezen hír mibenvolta iránt tartott kis vizsgálódás után nyert meggyőződés tanusítá, a' nem kiesiny számban berendeltettek. — A' fontolva haladás, közgyűlésünk folytán a' fentebbiek szerint megjelent párthiveinek segedelmével, minden nevezetesb kérdésnél, minők a' borsodi körlevél az egyházi javak jövedelme fölöslegének népnevelésre fordittatása, Biharnak a' papi tized, Beregnek a' független magyar egyház tárgybani megkeresése általános győzedelmet vívott ki. A' borsodi levél felett hevesen vitáztak a' megyei rendek, 's egy egyház-férfinak közben szólalkozása élénkebb kellemelenséget is idézett elő. — A' szatmári 12 pontu isméretes körlevél nevezetesb czikkei, minők: a' kötelező urbéri megváltás, a' nemtelenek hivatal-képessége, a' házi adóbani részvét szent ügye, 's a' népképviselőt szinte kisebbségben maradtak. Többi pontjai azonban, mik egyébkép sem annyira sürgetősek jelen körülményink között, elfogadtattak. — A' borsod megyei levél 's házi adó felett szavaztak a' KK. és Rdek, 's az huszonkettő, ez pedig csak egy szavazattal maradt kisebbségben, borsodi levél iránt első nap nyilvános, a' házi adóbani részvét iránt ellenben második nap titkos szavazás tartatott a' szabadalmú párt sürgetésire; mert első nap némelly ollyatén egyedeket is tapasztaltunk a' fontolva haladó párttal szavazni, kik magánykörökben a' dolgok iránt szavazataikkal ellenkező meggyőződést nyilvánítottak. A' fontolva haladók, mint említettük, általános győzedelmet vívtak ki maguknak, de részünkről keblünk meleg meggyőződésénél fogva nem átaljuk kimondani: miképen ezen tettük által valamint egy részről legsürgetőbb kéréseinket megbuktatták, úgy más részről megyénk eddig követett irányára 's a' hon előtt tisztán állott politikai szinezetere állhatatlanság bélyegét nyomták az e-

gész haza előtt. — Megyénk egyik tisztviselője Ormós András másod főadószedő halála által megürült hivatalra, megyénk négy aladószedőji főispánunknak felajánltattak. Első helyre azonban Niamesnyi Gábor aladószedő tüzetett ki érdemeinek különös megemlítése mellett. Pozsony vármegye 's királyi városának az országgyűlési szállások fizetése iránti felszólítása, a' tartandó országgyűlés helyének különbsége nélkül olly módon pártoltatott: hogy az országgyűlési szállások bérét egy választmány határozza meg. Ő felsége azonban a' jövő országgyűlésnek Pesten 's nem Pozsonyban tartandása iránt alázatos felírásban megkeresette. Zala megyének a' horvátországi vészes irányok tárgyában irt megkeresése melegen pártoltatott, 's a' turmezei lelkes gróf táblabíráink sorába leendő kineveztetés végett főispánunknak felajánltatott.

Csanádmegyei közgyűlés. Makó 1842. dec. 7. Csanád vgye f. hó 1jén kezd. közgyűlésének következő végzeteit közlöm: 1) Egy szóbeli perben hozott ítélet ellenszegülés miatt végre nem hajthatatván, a' bíróság által hatalomkar kéretett, azonban felsőbb helyről érkezett paranshoz képest a' dolognak épségbeni tartása mellett a' per felküldetik. 2) Türelmi és g. n. e. vallásuakra házanként kivett 7 kr. adó behajtása érdemében Csanád RRei előbbi nézeteikhez képest politikai uton segélyadásra magukat törvény által kötelezetteknek nem ismerik. 3) Kisgyűlések visszaállítására törvényes okot jelenleg nem találnak. 4) Nádor ő fenségének a' megyéhez intézett első magyar szerkezetű levelére köszönő felírás határozatott. 5) Mednyánszky b. ő nmgnak kamraelnökké nevezetése örvendetes tudásul vétetve, erről levél által értesítettni fog. 6) Zala értesítő levele Deák Antal haláláról közfájdalommal fogadtatott. 7) Torontálé a' károlyvárosi sérelem érdemében pártoltatik, úgy a' büntető rendszerről szóló is. 8) Pozsony vsé az országgyűlési lakbér, 9) Tolnái a' postabér iránt szinte pártoltatik; egyszersmind a' magyarul már kiadatni kezdett vevényeknek közelebről történt eltiltásából eredett sérelem orvoslása és a' magyarországi postaigazgatásnak a' bécsitől függetlenné tétele. 10) Vegyes házasság tárgyában kezdett 's m. évben felkivánt pör leküldetése szorgalmaztatik. 11) A' népnevelés előmozdítása céljából kitűzhetendő jutalmaknak ajánlások utjáni létesítése végett aláírási-ívek nyíltatnak. — Dániel Antal.

Háza, dec. 2kán (Vége). Azon társaság is, mellynek vezérelve a' mulatság, melly jókor átlátta azt, hogy e' világon minden mulatságért történik, folytonos gyarapodásban van. A' tagok, vagy is tagnök, mind inkább szaporodnak, az elvet mindinkább 's fényesebben kitüntetik: haigy halad, rövid időn nevezetes eredményeket mutathatunk, mellyeket folytonos figyelemmel kísérni, 's a' t. közönségnek időnként bemutatni el nem mulasztandjuk. A' nőnem eredetileg félénk, gyöngéd, midőn a' férfi erős és bátor. A' tagnök lassanként belátván, hogy e' különbség alacsonyág, lassanként kifejlenek minden gyöngédség 's félénkségből: mert lelkök a' kártyaveszteségek által annyira edzetik, bátorságuk annyira növekszik, hogy midőn a' társaság első keletkezésében (melly mintegy e' század elejére tehető, 's mellynek korszakait idővel valamely történetíró megírandja) néhány garast vesztett nő sirt, és álmatlan éjeket töltött, most egy nő száz forintnál is többet veszít egy éjjeli kártyázásban, és sem nem sír, sem nem álmatlanul is többet veszít egy éjjeli kártyázásban. Így a' kártyán kockáztatni megtanult nő, egyéb tárgyban sem lesz félénk merni, 's kockáztatni, mi a' családi életnek nevezetes nyeresége. — A' nő mint a' család központja házi, gyermekeinek aggodalmas nevelése, gazdaszonykodás háziaságát megkívánják; midőn a' férj mint a' cselekvés organuma mint a' család szükségeinek kielégítéseért fáradozni tartozó, rendeltetése nem házi, a' családot naponként, sőt hosszú időre is elhagyó. A' tisztelt egyesület tagnöji e' különbséget is alacsonyágának vélvén, a' háziaságot gyűlölik 's mivel a' család javáról komolyan még gondolkodni sem tudnak, azonban otthon csak egy nap sem ülhetnek, idejük nagy részét házalással töltik. — A' mint az egyesületi ülésből, mi majd minden nap 5 — 6 órától éjjel után 2 — 3 óraig, igen gyakran viradtig tart, haza mennek: lefekszenek, majd reggeli tíz óra tájban fölkelvén, hogy a' multéji álmatlanság sápadt nyomait arcukról elűzzék, a' fris légre sétálni, vagy egymásnál látogatóni (visiteskedni) indulnak. Épen ebédre megérkezvén, evés után déli álmatlanság, minthogy a' mult éji álmatlanságot ki kell pótolniok, dologidőből örömet, de álomra szánt óráikból teljeséggel nem engednek. Délutáni 2 — 4 óra tájban ismét séta vagy látogatás következik, majd az egyesületi ülésbe menés. Az ülés helye naponként változik, most ez, majd amaz tagnö fogadja el a' társaságot, azon esetre, ha illy meghívás egy két napról elmaradna, van egy közhely, mellyen minden este ülés tartatik, 's oda akárki szívesen látatik. Az ülés tárgya folytonos olvasás (mi valamint egy részről képez, úgy más részről némi műveltséget kíván) és pedig csupa mathematikai tárgyakkal, számokkal foglalkoznak, 's bár legörömebb tizenkettőfélig számolnak, azonban ez néha alább, néha fölebb is megy. Az elnök sorban változik, ez osztja ki, és pedig több ízben az olvasandó tárgyakat a' tagnök közt; a' hiányosan vagy fölösleg olvasó (mert már érintém hogy a' legfőkéletesb szám 11 és fél) büntetést fizet, midőn a' tökéletes olvasó az elnöktől jutalmat kap. Ha akár azért, mert már sok jutalmat kiosztogatott, akár azért, hogy a' tagnök által befizetett bírsággal megelégtült az elnökszékéről lép. A' bírsággal sokasága néha igen erős szóváltásokat idéz elő, 's az indulatok minden oldalát mozgásba hozza, minők, a' remény, félelem, harag, boszú, irigység, gúny 'stb. mi a' tagok képezésire nevezetes befolyással bír. Ez egyesületnek mint mondám nevezetes eredményei vagynak, 's még folyást több is fejlődik ki. Többek közül csak ezegyet említem meg, hogy így egyeseknél nem fog megtódulni a' pénz, mert az egyesület tagnöji gyermekeikre, férjükre magukra varrni, mosni 'stb. nem érkezhetvén, e' munkákat fizetésért tétetik, 's így pénzeikből a' szegények, de szorgalmasok osztozandnak; továbbá a' tagnök cselédei inkább maguk szabadságára levén hagyva, ez által napi dolgaikat kényelemmel, minden megerőtetés nélkül végzendik, mi általa a' cselédség szellemének is új irány fog adatni. — Panaszokdunk hogy nőképező intézetünk nincs: ime nálunk van, 's hogy több ehez hasonló keletkezzék, az csak egyéb város lakosnőinek akaratjától függ. Lehetne é már inkább szó szerint azon római bölcs intését teljesíteni, ki így fejezte ki magát: vigilandae noctes, et fuligo lucubrationum bibenda, azaz annak, ki magát lehető-

bojárok. Kisseleff elmaradt, de mondják: ő e' vazallusi hivatalra nem is vágyódik, mert annál mostani állása fényesebb. És őt Oroszország sem akarja megválasztatni, mert ha volnának is némi czéljai e' tartományt illetők, azok elérhetésére nézve nem a' hoszpodártól, hanem a' nagyhatalmaktól kell tartania. **Szlezilia.** Novemb. 29ke óta dec. 6kaig az Aetna folyvást tüzet hányt. Kitérése olly nagy, hogy a' lángokat Palermo közelében is látták, Nápolyból

két gőzös indult már oda kíváncsi néppel, kik a' természet ezen legnagyobb szerü tüneményén gyönyörködni szeretnek. Mivel a' földalatti izzó tömeg a' vidék minden vulkánjával összeköttetésben van, azért a' Vezuv most megszűnt füstölögni, de a' tölcsérben (craterben) észrevehetni, mikép a' hegy belseje izzó lávát forral magában. —

É R T E S I T Ő.

Hiradás.

Az egyházi birtokalaphoz tartozó tek. nagy-kövéresi kir. urodalom részéről jövő 1843d. évi január 16d. szokott délelőtti órákban Nagy-Kövéresen a' tisztartói iróteremben tartandó közönséges árverés útján, az alább megnevezett urodalmi haszonvételek, a' felsőbbség jóváhagyásának fentartásával, három egymás után folyó, az 1842d. évi febr. 1sején kezdetüket veendő évre ujonnan haszonbérbe kiadni fognak; ugymint:

1) urodalmi majorsági földek.

	Hold.	Az árend. végz. 's kezd. veszi.
Nagy Kövéresen A. alatti föld mint legelő	46 ^{400/}	1843diki január 31kén.
Hittýáson, felső Uiberland m. legelő	96 ^{800/}	— martius —
— Prunyi Murguluj —	200)	— február 28kán
Rakoviczán felső Uiberland —	300	— januárius 31kén.
Kepetten felső — m. szántófld	218 ^{707/}	— februárius 28án.
— — — legelő	356 ^{1533/}	— martius 31kén.
Bakováron nagy Uiberland —	448 ^{1439/}	— 1843dik aprilis 30dikán.
Niczfalván felső Uiberland —	125 ^{270/}	— febr. 28dikán.
— alsó —	180)	— január 31kén.
— Téglavető hely —	4)	— február 28dikán.
— Malomföld —	4)	—
Vermesen A. alatti majors. fld —	1015	—
— B. — — —	224 ^{129/}	—
— — — szántófld	266 ^{400/}	—
— Vintshorai major. fld leg.	463	—
Izgarón majors. fld szántás alá	27 ^{1/4}	—
— malom földek mint kaszáló	8	1842diki octóber 31kén.
Jerszezen alsó Uiberland m. szántófld	23	1843diki február 28kán.
Zsidovinyon nagyobb majors. fld m. leg.	727 ^{1465/}	—

2) Kivágási földek (Ausschnitte).

Kövéresen 553^{540/} hold, Török-Szakoson 317^{07/} hold, Dragosinán 253^{1290/} hold, Rakoviczán 48 hold. Dragojessen 44^{1220/} hold, és Vukován 355^{1900/} hold.

3) Szerződési házhelyek.

Vukován az ispányi házhely, és már 5 Contractualis házhelyek, Vermesen a' magazinum helye, Izgarón az Ispán hely, Zsidovinyon az ispányi hely és Szirbován Contractualis házhely.

4) Halászat és piócafogás joga

Dragsinai, szirbovai, hittýási, rakoviczai, fikatári, dubósi és jerszezi határaitban ááló halászat, és az uradalom keblében találtató tavakban való piócafogás joga.

Melly közönséges árveréshez a' bérleti kívánók, szokott bánatpénzzel el látva megjelenni hivatalosak. Költ NKövéresen nov. 29. 1842. A' kir. örökálapítványi tek. nagykövéresi urod. tisztart. hiv. által. Major Ján. tisztartó. 1—3).

UJ DIVATLAP.

Szépirodalmi fölszólítás

a' két magyar haza lelkesb hölgyei 's fiaihoz.

Pesti könyvtáros Emich Gusztáv ur által kiadandó **HONDERÜ** és **PES-TI SALON** című fő és melléklet szerkesztését magamra vállalván, tisztelettel hívom meg hazám lelkesb hölgyeit és fiait annak buzgó pártolására. Ha a' megneveztem kiadó urnak ezen első nevezeteseb szépirodalmi kísérlete akkép fogna sikerülni, miként a' tisztelt ur bennem helyezett teljes bizodalmanak megfelelni én magam igyekezendem, akkor szép és nemes czélja — egy műveltebb közönség kívánatinak lehetőleg megfelelni törekvő divatlap által kivált felsőbb köreink magyartására lényegesen hatni — elvéteve ugy hiszem nem leendő. De ez csak ugy történhetik, ha viszont a' tisztelt közönség lelkes pártfogásában helyezett erős hitünk meg nem csal.

Fog pedig megjelenni mint a' **HONDERÜ** ugy a' **PES-TI SALON** is minden szombaton. Kétívnel kevesebbet nem, de többet gyakran fogunk adni a' legfinomabb papíron és a' legnagyobb nyolczadréthen. Megjelenik az első szám új év első szombatján azaz január 7dik napján czimkép, vignettek és divatképekkel ellátva. Feldicsérni lapunkat nem fogom, hadd ajánlja önmagát. Annyit szerénytelenség nélkül mondhatok, hogy valamint a' kiadó semmit nem kimélt lapunk külsőjét tehetővé tenni, ugy másfelől a' szerkesztő is minden erejéből azon lesz, hogy annak benső érdekét szerezni's azt is fentartani képes legyen. Melly alkalommal egyjárást hazánk írói koszoruját is tisztelettel fölszólítani szerencsém van, miszerint becses dolgozataikkal lapunkhoz járulni sziveskedjenek.

Az előfizetéseket jó eleve és czimírási pontossággal megtétetni kérjük, mert a' nyomtatandó példányok száma a' hétszázat alig leendvén meghaladó, később aztán, teljes számú példányokkal udvarolni nem foghatunk.

Ara e' kettős divatlapnak ezüstpénzben félévre: helyben 6f. boritékkal 6 for. 48kr. postán boritékkal 7 fr. Helybeliek évnegyedenként is válthatnak példányokat. Előfizethetni minden kir. postahivat. a' két hazában. Bécsbe és a' külföldre csupán a' bécsi fő posta hivat. a' Völzeiben. Budapestben kiadó Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében az uri és kigyó utcák szögletén és a' ns casinóban annak érdemes könyvtárnoka f. cz. Anttal Mihály urnál. A' szerkesztői hivatal pedig

Karácsoni ünnepek miatt dec 28. ujsággal nem szolgálhatunk, ez évi utolsó vagysis 104dik sz dec. 31. jetenik meg.

Szerkeszti Helmecky. Nyomatja Trattner-Károli uri-utca 453y

Van a' furdőutezának józsef- és ujjiacz közti végén az órához czimzett 166 sz. gr. Andrásy háznál, 3dik grádics 1so emelet.

Petrichevich **Horváth Lázár,**

a' „Honderü és Pesti Salon“ szerkesztője. 3—3

Ser- élesztő- 's élesztőszin-dij szedés joga 6 évre haszonbér be adatik.

Szab. kir. **Pest** városa részéről ezen nnel közhírré tétetik; hogy miután felsőbb rendeletek következtében az eddig haszonbérbe adva volt serfőzési jog helyébe 1843d. évi october 1jétől kezdve a' sernek, élesztőnek és élesztő-szinnek bizonyos meghatározott díj (Accise) fizetés mellett korlátlan behozatala lépend, a' **behonzandó vagy helyben főzendő ser, élesztő és élesztőszintől járó díjnak beszedése 6 egymásután következő évre az az 1843. évi octob. 1től 1849dik septemb. utóljáig a' leg többet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.** A' kibérleti szándékozók tehát jövő 1843madik majus 23d. az ideiglenes városháznál, a' sz. Ferencz szerzetesek kolostorának átellenében, tanács előtt tartandó árverésre való megjelenésre 2,000 ez. ftnyi bánatpénzzel olly módon hivatnak meg: hogy a' vállalkozó a' fél évi bér fizetés erejéig biztosítékot vagy kész pénzben, vagy egyéb megkivántatóképen betáblázandó kezesség levélben benyújtani köteles leszen. A' haszonbéri föltételek előlegesen naponkint a' hivatalos órákban a' város számvevői és pénztári hivatalánál megismerhetők. Pesten 1842dik évi december 10kén. 1—3.

Két földmérő-gyakornok-hely.

A' nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstár rendelése következtében ezennel közhírré tétetik: hogy a' bácsi királyi kincstári urodalmakban két földmérői gyakornokság esztendei 180 p. forint fizetés mellett állítottott fel; — kik tehát ezen szolgálatra folyamodni kívánnak, szükséges bizonyítványokkal — kivált ügyességökről a' rajzolásban — ellátva, folyamodásaikat jövő évi január utolsó napjáig a' zombori királyi kincstári igazgatósághoz nyujtsák be. 2—3

Szálfá-eladás.

Cs. kir. Ráczkevi urodalom főtisztvi hivatala részéről közhírré tétetik, hogy alább megnevezett helyeken és napokon, ez ezen urodalmi erdőekben eladásra kitűzött szálfá, szálszámra vagy részenkint, tartandó nyilvános árverésen a' többet ígérőknek kész pénzbeli fizetés mellett, átadatni fog. Az árverési határnapok e' köv.: az ujfalusi szigetben f. é. Dec. 28. 29kén, a' esépi fázányos-kertben január. 5kén 1843d. Az árverés tartatik mindennap a' fentebb említett helyeken regg. 9 órak; az árverés tárgyazó feltételeket pedig a' promontoriumi tisztvi teremben meg tudhatni. Kelt Promontórbán dec. 6kán 1842. 3—3.

Előfizetési jelentés.

A' „Religió és Nevelés“ valamint a' vele járó **„Egyházy Tudósítások“** című kath. egyházi lap jövő 1843d. évben is folytatattik. Betűje, papírosa, alakja, szelleme eddigéi lesz. Ára is, **noha a' körülményekhez képest majd a' fő- majd 's kivált a' mellékletet bővívte hetenkint félívvvel többet, 's minden vasárnap két ívet adandunk,** megmarad: t. i. félévre helyben kihordással 2 for. 40 kr., postán boriték alatt 3 fr. 40 kr. ezüstben. Előfizethetni reá Pesten a' szerkesztői hivatalnál, Trattner-Károlyi házban, uri-utca 453d. sz. alatt, második udvarban és emeletben, egyebütt minden cs. kir. postahivatalnál. **A' Religió és Nevelés** szerkesztősége. 3—3.

A' soprony-vasi szederegylet közgyűlése 1843. évi jan. 2kán fog tartatni. Chernel Lajos, jegyző 2—3.

Megürült iskolaiségpénz.

Felsőbb rendelésből közhírré tétetik: hogy kétszáz negyven váltó-czédulái forintból álló iskolai segédpénzre (stipendium-ra), melyet nagytisztel. és tud. Gotzigh Ignác, egykor a' kassai kir. nagy iskolában országok ismértetését, és bányatörvényt tanító ur alkotott, és a' m. kir. tud. egyetem tanácsának pártfogóságára bízott, üresség támadván, azt valamely nemes, kiváltképen pedig a' tiszántúli kerülethől származott és a' magyar nyelvben járatos ifju, a' ki eddig legelőbb az ötödik (gymnásiumbeli) iskolát jó előmenettel végezte, képes megnyerni. Kik tehát az említett segédpénzért eszedezni kívánnak, f. é. december 25ik napja előtt, kérelmeiket a' kir. tud. egyetem mostani nagyságos igazgatójához tudós Degen János urhoz benyújtani, és mind az előadott, mind más a' közszokásból ismértetes föltételeket hiteles tanúságokkal bebizonyítani elne mulasz-

szak. Költ Pesten sz. András havának 22ik napján 1842ik esztendőben. Szoblahói Pálma Elek a' pesti kir. tud. egyetem jegyzője. 3—3

1) (897) Jövő 1843ik évi január 4én a' pécsváradik, egyetemi uradalomhoz tartozó és tettes Baranya vármegyében keblezett Pécsvárad mezővárosában az urodalmi tisztartói írószobában reggeli 10 órakor tartandó nyilvános árverés útján, Pécsvárad mezővárosában a' husvágási jog, mellyhez a' várkonyi mészárszék és a' haszonbérli kényelmére Pécsváradján egy tágos lakház, vágóhid, alkalmates helyeken lévő két mészárszék, és 300 hold erdei legelő kapcsolva vagygon. három egymásután következő évre 1843ki május 1so napjától kezdve, felsőbb helyben hagyás fentartása mellett a' leg többet ígérőnek haszonbérbe adatni fog. Vállalkozni szándékozók illendően meghivatnak a' kijelent határidőre és helyre, száztulí 10 fto bánatpénzzel el látva. Költ Pécs váradon Sept. 12én 1842. Légrády János tisztartó. 3—3

leg kimivelni ügyekszik, sokat kell álmatlankodnia 's az éjjeli varázslások füstjét színia. D. M.

Hírlap-kivonat.

Századunk 93—94ik számában olvashatni: „figyelmeztetés a' czéhek-re“, mellyben per enumerationem partium a' czéhek hasznai tüntetnek ki. Az író még folytatással is biztat. Dio nol voglia. — Az utóbbi számban ezt is olvassuk: „A' Finhonban is csatornákat építnek. Nevezetesen a' Saima és Pájane tavak öszve-köttetése van munkában 's fölszámíták, hogy, ha ezek 's még néhány tó öszve-köttetik, olly közlekedés fog nyeretni, melly 1000 □ mfdet foglaland.“ És mi? Hát, hiszen van a' dunatiszai es'ornáru törvényünk, mellynek több részét — naplók forgatása nélkül nem lehet érteni! De e' felül külön 's terjedelmesben szólandunk. — Emlékeztetésnek nem rossz e' néhány szó, mi hasonlag e' számban olvasható: „Anglia műipara minden oldalról faggattatik. A' német vámszövetség, Portugália és Oroszország a' gyapjuszöveteket 's pamutkészítvényeket veti kettőztetett adó alá; az északamerikai egyesült státusok, Franciaország 's Belgium a' lenkészítmények-re emelte föl a' belszállítási adót.“ És mi? Mi a' vérendszert emlegetjük, — és irunk Lástrül 's még kerpáru is. Ez mind jól van. In principio erat verum. Kezdetnek jó az ige; csak ne állapodjunk meg annál. — Még egyet e' számbul keserlap-dacsnak. Közöltetik szerkesztői több rendű észrevétellel az augs. Allg. Zng 223d. lapja után egy zágrábi levél, nemzetiségi tusáinkról szótól. Mi nem tartjuk érdemes-nek az alaptalanságokat taglalásra, csak azt akarjuk kiemelni, hogy a' Századunk szerkesztője igaz 's méltó gunyával ezt jegyzi meg: „Journalistikai utoni német válasz és megczafolás sok nehézséggel járna, mert chez megkívántatnék polgári szerkezetünk alapvonalait voltaképp tárgyalni, mi az időszaki sajtó korlátait igen is túlhágná. Tehát a' külföldre nézt Széchenyikint még ma is a' kut fenekén ülünk, 's még nem találkoztunk senki, ki e' szégyenállapotnak véget vetne.“

A' hasznos mulatságok 96dik száma szerint „golyó elleni ne-mez“ felül, mellyet Papadopulo ur talált föl, tettemlét a' frank akademia ülésében Segnier ur, ki Pobertrul az említett nemezt próba alá vevé, 's bizonyítja, hogy azt három lépésről pisztolybul lött golyó át nem hatja. Az akademia e' dolgot hővebben határozá megvizsgálni. A' Bakony és Nyirben 's másutt utazóknak szá-mára sem volna rossz.

A' nemz. ujság 96dik számában „nemzetiség 's vallás“ czim alatt körülménye-en előadja mindazon üldöztetést, mellyet a' római katolikusok szen-vednek az orosz birodalomban diplomatiai szövetkezők 's egyeskedések ellenére. 'S cikkét úgy zárja be „minden egyéb előtt teendőnek azt hisszük, hogy jövendő nemzeti állásunkat azon abszolút hatalom ellen biztossítsuk, mellynek az utóbbi fél-század diplomatiai fejlődése hazánkat nagyon is körülvonni igyekszik; mert mathe-matikai biztossággal mondhatjuk, hogy azon hatalom, melly a' lelkiismeret szabad-ságát nem tűri, a' polgárszabadságot még kevésbé fogná tűrni. Pedig nemzetnek polgári szabadságát megfosztatni annyit tesz, mint politikailag meghalni.“

A' Mult 's Jelen 91dik száma több oldalvágás kíséretében ezeket közli a' Siebenbürg. Woch. bl. után. „Egyforma városi érdekek egyesíté a' szászok 's ta-xás helyek követőit, kik együtt 60 főből álló pártot képeznek. Vezére Kovács Lajos a' károlyvárosi új követ (szatmári hazánkfia). E' férfinak feje és szíve he-lyén van. Egy olly ellenzék vezére lett ő, millyet hongyütésink eddigi története sem ismert. Ez egy inkább demokratiai ellenzék; az eddigi csak aristokratiai volt.“ — The shadows of coming events.

Spanyolország.

[Barcelona meghódolásának következményei. Elegy]. Van Halen 817 bom-bát lövetett Barcelonába, 's a' polgárkatonaság még akkor is folytatni akará az el-lenszegülést, de a' hatóság lefegyverzé őket 's a' kapukat megnyitáta. A' lö-döztetés által igen nagy kárt szenvedett a' város, de most hadisarczot is kénytelen leend még fizetni, mellyet büntetésül szabad a' polgárságra Espartero, ki nem is ment a' városba, hanem azonnal visszaindult Madrid felé. Van Halen napi pa-rancsot és fölszólítást bocsáta közre Barcelonában; melly szerint mindenki tar-tozik fegyverét kiadni; ellenben a' történt zavargás, Van Halen ígérete szerint, feledés fátyolával fog borítottani. Még mindig sokan vannak, kik ezen zendülést a' francia consul igazgatásának szeretik tulajdonítani; e' hírek mindazáltal semmi hi-telt nem érdemelnek. Zurbano mihelyt a' városba érkezett, azonnal nagy büsz-kén sétált föl 's alá a' Rambla téren, honnan egy pár nappal ezelőtt kiverték őt a' fölzendült polgárok; ez alatt néhány száz francia a' tüzet segíté oltani. Az an-gol hadihajók löszert köleszönttek Esparteronak, sőt a' monjuichi erősségből két angol katonatiszt intézte a' tüzelést a' város ellen. — A' cortest december 19d. volt szándék ismét megnyitni. — A' cataloniai hadsereghez 8 millió real indult Madridbul. A' hivatalos lap jelenté, mikép az országos pénztár jelenleg olly ál-lapotban van, hogy az adóssági kamatok dec. végén pontosan fognak fizettetni. —

Anglia.

[Parliamentnyitási határidő. Elegy]. London, dec. 11kén: „Tegnapelőtt titkostonási ülés levén Windsor kastélyban, a' parlamentnyitás 1843. februar 2ra határozatott. — Ugyanazonnap Malborn őrnagy megérkezett a' khinai béke-szerződéssel, 's egyszersmind híret hozák, hogy a' kárpótlási összeg egyrésze már utban van Anglia felé. A' khinai császár csak az angol királynő után szándé-kozik a' szerződést aláírni. — A' Globe jelenté, miszerint a' kormány állandó gabonavámot szándékozik a' parlament előtt javaslatba hozni; de a' hivatalos lapok egyhangulag pusztá koholmánynak mondják e' hirt. Ez alatt a' gabonatör-vény elleni izgatás ismét élénkebbülni kezd, 's az asszonyi chartistagyülések is szaporodnak. — Fridrik cs. kir. fhg gyakran udvarol a' királynénál. — Hiva-talos jegyzékek szerint a' börtöni magányrendszer csakugyan meggyilkolja er-kölcsileg az embereket, mert 1836ban csak egy gyilkosság történt illy magány-rendszerü börtönben, 1842ben pedig 7 öngyilkosság, 28 fogoly tetten kaptott, midőn már épen véget akart vetni életének. — Jól értesült körökben azon hir ter-jed, miszerint a' kormány, a' khinai békeszerződés tökéletes végrehajtása után haderejét Japan felé akarja megindítani, hogy az armányos japáni császárt né-pestül kissé megzaklathassa, ki azt hiszi, hogy csak érette létezik a' világ, 's azért minden idegent nevenséges féltékenységgel törekszik birodalmától távol tar-tani. Az angolok alkalmasint itt is utat fognak törni a' kereskedésnek és polgá-risulásnak.“ —

Franciaország.

[Espartero kegyetlensége általánosan gáncsolatik. Elegy]. Paris, dec. 13kán: „A' politikai sajtó jelenleg kizárólag Espartero ellen harczol, kinek ke-gyetlenségét Barcelona ellenében általánosan hevesül roszalják, miután ostrom-zár által is bizonyosan megadásra kényszerithette volna e' várost. Van Halent és Zurbant, még a' különben szelid szellemü Jour. d. Débats is Alba hggel teszi egy sorba. Különösen nehezettel még a' francia sajtó azért is, hogy e' zendületi me-

rényt Franciaország igazgatásának akarják bünül feltróni. — Algiri hírek szerint Aumale hg már megérkezett az afrikai hadsereghez 's munkás részt vesz a' tábo-rozásban, mit eddig annál könnyebben tehetett, mivel az idő igen szép volt, 's ellenség még csak távolról sem mutatkozott. Bugeaud egyik meghitt emberét tit-kos bizománnyal Abdelkaderhez küldé, mit nagyon csudál az egész sereg, miután a' fővezér többször határozottan oda nyilatkozott, hogy az emirrel sem-miféle alkudozásba nem fog bocsátkozni. Egyébiránt Bugeaud vissza kíván men-ni Franciaországba, mert az örökös táborozást már megunta. — Klementine k. hgnő Coburg-Koháry hghhez menend nőül, 's igya' Coburg család rövid idő mulva Europa valamennyi fejedelmével sógorságban leend. Klementine egy millió frank hozomány's családi minden jogai megtartása mellett örökségi osztálykor az orle-ansi hgház jogaiban is részesülend, Coburg-Koháry hgnek pedig atyja 100 ezer frank évi jövedelmet biztosított a' Coburg-Koháry elsőszülöttség jogaiban mege-rősítés mellett, mellyekről bátyja a' portugáli király örökre lemondott.

Törökország.

(Orosz czár levele a' szultánhoz. — Maroniták újabb folyamodása 's a' nagy hatalmak követői határozata ügyökben.) Az orosz czár sajátkezü írást intézett a' szultánhoz, melly sajnálkozását jelenti ki a' szerbiai események fölött, mutogat-ván, miszerint a' porta Szerbiában követett politikája által minden monarchiai alap-elvek megsérte 's a' lázadás, ezen a' monarchiának legnagyobb ellensége által a-zon czélokot érte el, miket ő üldözni vélt. Ezen szavakból azt következtetik né-melylek, hogy Cserni Sándort csupán a' porta akarátja emelé fejedelemmé. A' czári irás azonban a' havasalföldi eseményeket sem helyesli, mi ha való, az em-ber nem igazodhatik el, mivel Ghika letétele Butenieff világos kívánatára történt, ki munkálatainak rendkívüli sikereért kormányától megdicsértetett. Egyébiránt a' török politika csakugyan megváltozott. Az orosz követ Libanonra nézve a' többi követ véleményéhez hajlott, Szarim efendi alázattal tekint Stratford Can-ningre, ki a' nap hősevő lön; Perzsia Anglia kezébe teszi le a' portávi villongá-sai elítéltetését. — Nikola Murad, a' maroniták ismert követé, nov. 19én Szarim efendinek a' Libanon szomorú állapotja leírását nyujtá át, mellyben Murad bebizonyítani igyekszik, miszerint békés jövendőt Libanonnak csak úgy biztosít-hatni, haszámára Sachab családból fejdelem neveztetik, 's erre kiemeli Emint, Besir fiát, azon család legméltóbb tagját. Szarim efendi azzal biztatá Muradot, hogy az ügy rövid idő mulva el fog döntetni, de előbb semmi esetre nem, míg az Musztafa pasával nem közöltetik. Másnap Murad bey hasonló nyilatkozatot nyuj-tott az angol képviselőhöz, ki a' francia, ausztriai, orosz és orosz szoltsák fel: vaj-jon akarja é Libanon ügyét a' nagy hatalmak kijelentett akarátja szerint elinté-zni, vagy nem? Hogy ez iránti tanácskozásban Butenieff orosz követ is részt vőn azt az újabb utasításoknak tulajdonítják, miket azon futár hozott meg, ki a' czár sajátkezü iratával érkezett.

Oroszország.

(A' katonai szolgálat ideje csökkentetik. A' eserkeszek barátsággal kinál-tatnak.) A' katonai rendszerben lényeges változás történt: a' katonai szolgálat ideje egész birodalomban 15 évről 10re szállítottat le, minek még több követke-zése is leend. A' tiszteknek ez ugyan nem igen van inyökre, mert ők ugy nyi-latkoztak, miszerint 10 év kissé rövid idő a' katonai mesterség megtanulására, de mások ez ellen azon tapasztalattal lépnek elő, hogy a' 15 éves katonák több-nyire erőtlenek a' nagy munkához. — Sz. Pétervári lapok szerint a' czár tetszé-sét jelenté ki a' fekete tenger melletti sereg munkálatoról 's különösen azon tö-rekvésről, miszerint most a' hegylakókkal barátságos viszonyba igyekeznek lép-ni, 's ez által teljes meghódításukhoz igen czélszerűn járulnak.

Külföldi legújabb elegyhír.

Barcelona. A' lerontatott erősség helyreállításán mindennap ezer ember dolgozik. — Az angol hadihajók a' kikötő elől már eltávoztak. — Van Halen számos elfogatást parancsolt. Eddig már 400 zendülőül börtönben. Szá-mosan megszöktek, 's köztök az izgató szerkesztők is. — Több vádlottat már agyonlövete a' katonai törvényszék. —

London. A' lengyel menekvők javára adatott tánczvizalom 500 font sterlinget jövedelmezett. — A' parlament febr. 3kára már csakugyan hivata-losan összehivatott. —

Paris. Az itteni lapok folyvást minden szinkülönbség nélkül keményen gáncsolják Espartero föllépését Barcelona ellenében. — A' kormány nem bo-csátja már haza szabadsággal a' katonaságot.

Konstantinápoly. Butenieff orosz követ a' portának ünnepélyesen ellenmondott a' szerbiai lázadásra 's következményire nézve 's Georgievics Sán-dor letételest Obrenovics Mihály visszaemlétetését követelvé, kijelenté, mi-szerint az orosz czár a' portának szerbiávali bánását nem helyeselheti, nem tür-heti. A' török kormányemberek ez által távolról sem számított zavarba ejtettek 's az őt hatalmasság itélete alá határozta bocsátni ez ügy elintézését a' diván, hogy a' török kormány illy iszonyu szégyen 's kudarcz-vallástól megmentet-hessék. —

Nándorfejérvár. Lieven b. dec. 7kén érkezett utasításai nyomán ünnepélyesen kijelenté, hogy az ő császára az idegen eszközök által forralt utolsó lázadást erősen roszalja, 's az új szerb kormányt soha sem ismerendi meg. Ez ál-tal rögtön lekonyult minden fölpeczelt remény 's a' dolgok egészen ellenkező szint öltének. Lieven roszalá a' rémurakodást is, melly számtalan népet szök-tete Zimonyba, honnan az most ismét visszazivárog hazájába. —

Bukarest. A' rendes közgyűlés sok tag jelen nem volta miatt nem vá-laszthatá meg ugyan a' rendkívüli gyűlés elé választás végett terjesztendő 7 kijelöltet, de a' titoknoki hivatal máris ezeket jegyzé föl a' fejedelmi hivatalra: Libesko, Philippesko, Suzzo, Styr bey, Ghika Konst., Baliano és Vakaresko